

Financuar
nga Bashkimi Evropian
dhe Këshilli i Evropës

COUNCIL OF EUROPE

Zbatohet
nga Këshilli i Evropës

INSTITUTI I SHËNDETIT PUBLIK

SAŽETAK INFORMACIJA O COVID-19

SAŽETAK INFORMACIJA O
COVID-19

SADRŽAJ

1. SAVETI.....	5
2. ČESTA PITANJA I ODGOVORI O VIRUSU I BOLESTI COVID-19	7
3. SIMPTOMI	9
4. NAČIN PRENOSA INFEKCIJE COVID-19.....	10
5. POVRŠINE I HIGIJENA	14
6. ŽIVOTINJE	15
7. PREVENCIJA, DIJAGNOSTIKA I LEČENJE.....	16
8. PREPORUKE ZA PUTNIKE	20
9. TRUDNOĆA	22
10. MERE U CILJU POJAČANJA KONTROLE NA GRANIČNIM PRELAZIMA	23
11. ZA GRAĐANE.....	24
12. ZA PREDUZEĆA	27
13. ZA ZAPOSLENE U JAVNOJ UPRAVI.....	31
14. ZA ZAPOSLENE U PRIVATNOM SEKTORU	32

SAVETI

Izvor: www.coronavirus.al/keshilla

- Nazovite 127 ako kašljete, imate povišenu temperaturu ili poteškoće sa disanjem i prijavite istoriju putovanja ako ste nedavno putovali;
- Perite ruke često sapunom i vodom ili ih čistite trljajući ih sredstvima za čišćenje na bazi alkohola;
- Kada kašljete ili kijate, pokrijte usta i nos unutrašnjom stranom lakta ili papirnom maramicom. Odmah bacite papirnu maramicu u kantu za smeće, a zatim operite ruke;
- Izbegavajte bliske kontakte sa svima koji imaju povišenu temperaturu i kašalj;
- Držite određenu udaljenost - najmanje jedan metar - od drugih ljudi, posebno kada kašlju ili kijaju ili ako imaju povišenu temperaturu, jer se virus nalazi u kapljicama pljuvačke i može se preneti disanjem na malim udaljenostima.
- Izbegavajte odlazak na pijace gde se prodaju žive životinje u oblastima gde je prisutan koronavirus i sprečite nezaštićene kontakte sa živim životinjama ili površinama koje su bile u kontaktu sa životinjama;
- Izbegavajte konzumiranje sirovih ili nedovoljno kuvanih proizvoda od mesa. Sa mesom, neobrađenim mlekom ili organima životinja treba rukovati pažljivo, koristeći zaštitnu opremu kako bi se izbegla kontaminacija;
- Putnici koji su bili u kontaktu sa potvrđenim slučajevima ili su direktno bili izloženi potencijalnom izvoru infekcije treba da budu stavljeni pod medicinski nadzor. Osobe koje su imale kontakte visokog rizika treba da izbegavaju putovanja tokom perioda inkubacije u trajanju do 14 dana;

- Svetska zdravstvena organizacija preporučuje da nosite maske samo ako sumnjate da ste zaraženi novim koronavirusom i ako imate simptome poput kašlja, kijanja ili ako se brinete o osobi za koju se sumnja da je inficirana novim koronavirusom (nedavno putovanje u Kinu i respiratorni simptomi). Upotreba maske pomaže da se ograniči širenje kapljica pljuvačke i samim tim i virusa, ali treba sprovoditi i druge mere respiratorne higijene i higijene ruku. Nije potrebno da nosite nekoliko maski jednu preko druge (preklapajući se);
- Perite ruke: nakon kašljanja ili kijanja; kada se brinete o obolelima; pre, za vreme i nakon pripreme hrane; pre nego što jedete; nakon korišćenja toaleta; nakon obavljanja bilo kog posla; nakon dodira sa životinjama.

ČESTA PITANJA I ODGOVORI O VIRUSU I BOLESTI COVID-19

Izvor:<http://www.ishp.gov.al/pyetje-dhe-pergjigje-te-shpeshta-virusi-dhe-semundja-nga-covid-19/>

Što je koronavirus?

Koronavirusi (CoV) su velika porodica virusa koji uzrokuju bolesti od najblažih do onih najtežih. Oni su prisutni kod velikog broja životinjskih vrsta i retko evoluiraju, prenose se na ljude i inficiraju ih, a zatim se šire među njima. Humani koronavirusi su prvi put otkriveni 1960. godine, a do 2019. godine bilo je poznato njih 6, od kojih su 4 česta poput: 229E (alfa koronavirus), NL63 (alfa koronavirus), OC43 (beta koronavirus) i HKU1 (beta koronavirus).

U 21. veku su životinje bile rezervoari zaraze u slučaju dva visoko patogena koronavirusa - SARS-CoV koji uzrokuje teški akutni respiratorni sindrom i MERS-CoV koji uzrokuje Bliskoistočni akutni respiratorni sindrom. Radi se o jednoj vrsti divlje mačke i kamilama, sa kojih se bolest prenosila na ljude, uzrokujući globalne epidemije sa visokom stopom zaraze i smrtnosti.

Novi koronavirus COVID-19

U gradu Vuhanu u kineskoj provinciji Hubej je 31. decembra 2019. zabeleženo nekoliko slučajeva upale pluća pri čemu je većina obolelih prijavila da su posetili veliku pijacu morskih plodova na kojoj su se prodavale i mnoge vrste živih životinja. Preliminarni podaci pokazuju da je virus 2019 - nCoV homologan sa nekim aminokiselinama sa SARS-CoV i može da se koristi kao ACE2 receptor. Bolest uzrokovana ovim virusom je 11. februara 2020. nazvana COVID-19 (CO- se odnosi na koronavirus; VI- označava virus; D- označava bolest (Disease) a '19 se odnosi na godinu), dok je virus nazvan SARS- COV-2.

Odakle dolazi koronavirus?

Koronavirus cirkuliše među životinjama, a neki od koronavirusa mogu se preneti sa životinja na ljude. Već je dokazano da se koronavirus prenosi i sa čoveka na čoveka.

SIMPTOMI

Koji su simptomi kod osobe zaražene Koronavirusom?

Simptomi zavise od virusa, ali uobičajeni znakovi uključuju respiratorne simptome: povišena temperatura, kašalj, kratak dah i otežano disanje. Kod težih slučajeva infekcija može da izazove upalu pluća, teški akutni respiratorni sindrom, bubrežnu insuficijenciju, pa čak i smrt.

Koliko je opasan novi virus?

Kao i druga respiratorna oboljenja, nova infekcija COVID-19 može uzrokovati blage simptome kao što su prehlada, grlobolja, kašalj i povišena temperatura, ili teže simptome poput upale pluća i otežano disanja. U retkim slučajevima može da dođe i do smrtnog ishoda.

Osobe najizloženije riziku od težeg oblika bolesti su starije osobe i one sa već postojećim zdravstvenim problemima, poput dijabetesa i oboljenja.

Koja je razlika između simptoma gripa, obične prehlade i novog koronavirusa?

Simptomi su slični i obuhvataju kašalj, povišenu temperaturu i prehladu. Međutim, oni su uzrokovani različitim virusima, pa je stoga u slučaju sumnje na koronavirus potrebno izvršiti laboratorijske testove za potvrdu dijagnoze.

Koliko traje period inkubacije?

Period inkubacije predstavlja vremenski period između infekcije i razvoja kliničkih simptoma. Trenutno se procenjuje da varira između 2 i 11 dana, do maksimalno 14 dana.

NAČIN PRENOSA INFEKCIJE COVID-19

Mogu li se koronavirusi i novi koronavirus prenositi sa jedne osobe na drugu?

- Da, neki koronavirusi mogu se prenositi sa jedne osobe na drugu, obično nakon bliskog kontakta sa zaraženim pacijentom, na primer, sa članom porodice ili u bolničkoj sredini.
- Novi koronavirus, koji izaziva bolest COVID-19, takođe može da se prenosi sa jedne osobe na drugu putem bliskog kontakta sa zaraženom osobom.

Kako se novi koronavirus prenosi sa jedne osobe na drugu?

Novi koronavirus je virus respiratornog trakta koji se širi uglavnom bliskim kontaktom sa bolesnom osobom. Glavni načini prenošenja od zaražene osobe su putem:

- pljuvačke, kašljanja i kihanja
- direktnim ličnim kontaktom
- rukama, na primer dodirivanjem prljavim rukama (koje nisu oprane) usta, nosa ili očiju
- u retkim slučajevima može doći do infekcije putem fekalne kontaminacije.
- obično se respiratorne bolesti ne prenose putem hrane, ali bi njome u svakom slučaju trebalo da se rukuje poštujući odgovarajuće higijenske mere i izbegavajući kontakt između sirove i termički obrađene hrane.

Međutim, studije se i dalje sprovode kako bismo bolje razumeli kako se prenosi ova vrsta virusa.

Koja je definicija „bliskog kontakta“?

Prema ECDC (Evropski centar za sprečavanje i kontrolu bolesti) „bliskim kontaktom“ se smatra:

- Svaka osoba koja živi u istoj kući.
- Svaka osoba koja ima neposredni kontakt sa obolelima ili telesnim tečnostima ili laboratorijskim uzorcima.
- Svaki zdravstveni radnik koji je pružao neposrednu zdravstvenu zaštitu pacijentima obolelima od 2019'nCoV i koji je radio sa zdravstvenim radnicima zaraženim 2019'nCoV.
- Svaka osoba ili osobe koje su posetile pacijente ili boravile u istom zdravstvenom okruženju sa pacijentom obolelim od 2019'nCoV, posebno kada je nad obolelim sprovedena procedura tokom koje se stvara aerosol.
- Svaka osoba koja radi u blizini i blisko saraduje ili je bila u istom zatvorenom okruženju kao npr. u školskoj učionici sa pacijentom obolelim od 2019'nCoV.
- Svaka osoba koja je boravila na udaljenosti manjoj od 2 metra od zaražene osobe, u bilo kojem okruženju koje nije gore pomenuto i u bilo kom trenutku.
- Svaka osoba koja je putovala bilo kojim prevoznim sredstvom zajedno sa jednim ili više pacijenata obolelih od 2019-nCoV.
- Osobe koje putuju avionom u istom redu ili dva reda ispred i iza osobe za koju se sumnja ili je potvrđen COVID-19; pratilci tokom putovanja ili negovatelji; i članovi posade koji su služili u delu aviona u kojem je sedela „zaražena osoba“. Ako „zaražena osoba“ ima težu simptomatologiju ili se kretala unutar aviona, što ukazuje na veću izloženost putnika, svi putnici koji su sedeli u istom delu aviona ili sa druge strane u avionu treba da se smatraju bliskim kontaktima.

Kako postupati sa „bliskim kontaktom“ potvrđenog slučaja COVID 19?

Svaki pojedinac koji prijavi bilo kakav kontakt sa sumnjivim, mogućim ili potvrđenim slučajem 2019 n-CoV treba odmah da se javi nadležnoj lokalnoj jedinici zdravstvene zaštite, a kasnije, preko te jedinice i javnoj zdravstvenoj ustanovi sa obrascem za testiranje. Ovaj postupak treba izvesti odmah i u roku od 24 sata.

U najkraćem mogućem roku, lokalna jedinica zdravstvene zaštite u saradnji sa javnom zdravstvenom ustanovom počinje da identifikuje osobe koje su imale istu izloženost kao sumnjivi ili mogući slučajevi (osobe izložene virusu) i osobe koje su bile u bliskom kontaktu sa obolelim tokom njegovog simptomatskog perioda ili čak i pre pojave kliničkih znakova.

Dok se čeka potvrda slučaja, zbog do sada značajnih nejasnoća u vezi sa ovom bolešću, svaki kontakt treba da se drži u samoizolaciji, a nakon potvrde slučaja, kontakti ostaju u samoizolaciji ili u okruženju prilagođenom tako da garantuje društvenu distancu, primenjujući pravila karantina.

Ko može da se zarazi novim koronavirusom?

Ljudi koji žive ili su putovali na područja gde je prisutna zaraza novim koronavirusom mogu biti u opasnosti od infekcije. Trenutno, novi koronavirus je prisutan u Kini, gde je prijavljen najveći broj slučajeva. U drugim zemljama se većina novih slučajeva odnosi na osobe koje su nedavno putovale u Kinu. Ima malo slučajeva zaraze ljudi koji su živeli ili radili na maloj udaljenosti sa ljudima koji su se zarazili u Kini. Takođe postoje mesta gde je došlo do zaraze među lokalnim stanovništvom, poput Južne Koreje, Hongkonga, Japana, Tajlanda, a u poslednje vreme i Italiji.

Da li može da dođe do zaraze novim koronavirusom tako da oboleli nema simptome (asimptomatski slučaj)?

Prema trenutno dostupnim podacima, osobe sa izraženim simptomima su najčešći uzročnici širenja virusa. SZO smatra da je infekcija koronavirusom retka pre pojave simptoma, mada je i to moguće.

Da li je istina da se novi koronavirus može prenositi kontaktom preko šipki ili ručki za držanje na autobusima, ako je u blizini osobe koja kašlje?

Na osnovu trenutno dostupnih podataka, smatra se da nije moguće da se neko zarazi infekcijom preko šipki ili ručki za držanje na autobusima. Sa druge strane, trenutno smo usred sezone gripa. Stoga, ako osetite simptome kao što su povišena temperatura, kašalj, grlobolja, glavobolja i, posebno, otežano disanje, treba da se obratite svojem lekaru. Za sprečavanje infekcija, uključujući respiratorne infekcije, poželjno je da često i temeljito perete ruke nakon što dodirnete potencijalno kontaminirane predmete i površine, pre nego što dodirnete lice, oči i usta.

Da li su zdravstveni radnici izloženi riziku da se zaraze novim koronavirusom?

Da, pripadnici te profesije su u opasnosti, jer oni dolaze u kontakt sa pacijentima češće od opšte populacije. Svetska zdravstvena organizacija (SZO) preporučuje da zdravstveni radnici sprovede odgovarajuće preventivne i kontrolne mere za sprečavanje širenja infekcija uopšteno, a posebno respiratornih infekcija.

POVRŠINE I HIGIJENA

Koja su pravila za dezinfekciju / pranje ruku?

Pranje ruku i dezinfekcija ključni su za sprečavanje infekcije. Treba da perete ruke često i temeljito sapunom i vodom najmanje 20 sekundi. Ako sapun i voda nisu dostupni, može se takođe upotrebiti rastvor na bazi alkohola (koncentracija alkohola najmanje 60%).

Koliko dugo novi koronavirus preživljava na površini?

Preliminarne informacije govore da virus može preživeti nekoliko sati, iako se to još proučava. Upotreba jednostavnih dezinfekcionih sredstava može da ubije virus tako što inhibira njegovu sposobnost da zarazi ljude, na primer, dezinfekciona sredstva koja sadrže 75% alkohola (etanol) ili sredstva na bazi hlora sa 1% hlora (izbeljivači).

Da li je bezbedno primati pakete iz Kine ili drugih zemalja u kojima je otkriven virus?

Da, bezbedno je. SZO navodi da ljudi koji primaju pakete nisu u opasnosti da dođu u kontakt sa novim koronavirusom jer on nije u stanju da toliko dugo preživi na površini.

ŽIVOTINJE

Da li ljudi mogu da se zaraze novim koronavirusom od životinja?

Detaljna ispitivanja otkrila su da se u Kini 2002. godine SARS-CoV prenosio sa mačaka na ljude, a 2012. u Saudijskoj Arabiji MERS-CoV se prenosio sa kamila na ljude. Poznato je da mnogi koronavirusi cirkulišu među životinjama, ali se nisu prenosili na ljude. Pošto se sistem nadzora unapređuje širom sveta, verovatno će biti otkriveno još koronavirusa. Izvor životinja novog koronavirusa još nije identifikovan. Pretpostavlja se da prvi slučajevi bolesti kod ljudi u Kini potiču od životinja.

Da li mogu da se zarazim od životinja koje držim u kući?

Ne, trenutno nema naučnih dokaza da kućni ljubimci poput pasa i mačaka prenose virus ili da mogu da ga prošire. Ali, preporučuje se da često operete ruke sapunom i vodom ili upotrebom rastvora na bazi alkohola nakon kontakta sa životinjama.

Da li je moguće uvoziti životinje ili životinjske proizvode iz Kine?

Zbog prisutnosti nekih zaraznih bolesti kod životinja u Kini, Evropska unija dopušta uvoz tek nekoliko vrsta živih životinja i sirovih životinjskih proizvoda iz Kine. Nema nijednog dokaza da bilo koja životinja ili proizvodi životinjskog porekla, odobreni za uvoz u Evropsku uniju, predstavlja rizik za zdravlje građana EU usled prisustva SARS-CoV-2 u Kini.

Da li je moguće uvoziti prehrambene proizvode iz Kine?

Kao i u slučaju uvoza životinja i životinjskih proizvoda, zbog zdravstvene situacije kod životinja u Kini, dopušten je uvoz samo nekih prehrambenih proizvoda životinjskog porekla, pod uslovom da ispunjavaju stroge zdravstvene zahteve i da budu kontrolisani.

Iz istih razloga, putnicima koji ulaze na carinsko područje EU nije dozvoljeno da u svom prtljagu nose meso, mesne prerađevine, mleko ili mlečne prerađevine.

PREVENCIJA, DIJAGNOSTIKA I LEČENJE

Kako mogu da se zaštitim od novog koronavirusa?

Koronavirus uzrokuje tipične respiratorne simptome. U nastavku slede glavne preporuke:

- Perite ruke često sapunom ili vodom ili ih čistite trljajući ih sredstvima za čišćenje na bazi alkohola;
- Kad kašljete ili kijate, pokrijte usta i nos unutrašnjom stranom lakta ili papirnom maramicom. Odmah bacite papirnu maramicu u korpu za smeće, a zatim operite ruke;
- Izbegavajte bliske kontakte sa svima koji imaju povišenu temperaturu i kašalj;
- Držite određenu udaljenost - najmanje jedan metar - od drugih ljudi, posebno kada kašlju ili kijaju ili ako imaju povišenu temperaturu, jer se virus nalazi u kapljicama pljuvačke i može se preneti disanjem na malim udaljenostima.
- Javite se svom lekaru ako kašljete, imate povišenu temperaturu ili otežano disanje i prijavite istoriju putovanja ako ste nedavno putovali;
- Izbegavajte odlazak na pijace gde se prodaju žive životinje u oblastima gde je prisutan koronavirus i sprečite nezaštićene kontakte sa živim životinjama ili površinama koje su bile u kontaktu sa životinjama;
- Izbegavajte konzumiranje sirovih ili nedovoljno kuvanih mesnih proizvoda. Sa mesom, neobrađenim mlekom ili organima životinja treba rukovati pažljivo, koristeći zaštitnu opremu kako bi se izbegla kontaminacija;
- Putnici koji su bili u kontaktu sa potvrđenim slučajevima ili su direktno bili izloženi potencijalnom izvoru infekcije treba da budu stavljeni pod medicinski nadzor. Osobe koje su

imale kontakte visokog rizika treba da izbegavaju putovanja tokom perioda inkubacije u trajanju do 14 dana;

- Ne zaboravite da postoji nekoliko uzroka respiratornih bolesti, a novi koronavirus može biti jedan od njih. Ako imate blage simptome, a niste nedavno bili u Kini, ostanite kod kuće dok se simptomi ne ublaže i primenjujte higijenske mere, koje uključuju higijenu ruku i disajnih puteva.

Da li se virus prenosi putem hrane?

Obično se respiratorne bolesti ne prenose putem hrane, ali bi njome u svakom slučaju trebalo da se rukuje poštujući odgovarajuće higijenske mere i izbegavajući kontakt između sirove i termički obrađene hrane

Da li da nosim masku da se zaštitim?

- Svetska zdravstvena organizacija preporučuje da nosite masku samo ako sumnjate da ste zaraženi novim koronavirusom i ako imate simptome poput kašlja, kijanja ili ako se brinete o osobi za koju se sumnja da je inficirana novim koronavirusom (nedavno putovanje u Kini i respiratorni simptomi). Upotreba maske pomaže da se ograniči širenje kapljica pljuvačke i samim tim i virusa, ali treba sprovoditi i druge mere respiratorne higijene i higijene ruku. Nije potrebno da nosite nekoliko maski jednu preko druge (preklapajući se).

Kako treba da stavim i da skidam masku?

Evo kako to treba da učinite:

1. pre nanošenja maske, operite ruke sapunom i vodom ili rastvorom na bazi alkohola.
2. pokrijte usta i nos maskom, pazeći da dobro prijanja vašem licu.
3. ne dirajte masku tokom postavljanja - ako je dodirnete, operite ruke.

4. kada se maska navlaži ili omekša od vlage, zamenite je novom i ne upotrebljavajte je ponovo; to se odnosi na maske za jednokratnu upotrebu.
5. uklonite masku hvatajući je za gumicu i ne dodirujte prednji deo maske;
6. odmah bacite u kesu sa zatvaračem i operite ruke.

Kada se smatra da je slučaj novog koronavirusa potvrđen?

Kada se pokaže pozitivnim tokom testiranja molekularnim metodama za 2019-nCoV

Što treba da se uradi kada se sumnja na slučaj zaraze novim koronavirusom?

U kontekstu pojave uzročnika zaraze kod kojeg način direktnog prenošenja sa čoveka na čoveka, kao i epidemiološki i biološki rizici nisu u potpunosti poznati, svaki sumnjivi slučaj treba tretirati u skladu sa opštom procedurom u skladu sa zakonom 15/2016 o zaraznim bolestima.

Svi lekari zdravstvenih centara u kojima se leči pacijent za kojeg se sumnja da je zaražen novim koronavirusom, treba da Vas o tome obaveste u skladu sa Zakonom 15/2016 i da kontaktiraju sa lekarom specijalistom za infektivne bolesti, kao i hitnom medicinskom pomoći / Tel 127 ako slučaj treba da se prijavi ili pacijent smesti u bolnicu.

Ako pacijent stupi u kontakt sa primarnim sistemom zdravstvene zaštite (njegov porodični lekar, hitnom pomoći 127), poželjno je da ga odmah ne odvedete u urgentni centar, već da njegovu negu organizujete prvim zaštitnim merama kako bi se izbegao kontakt sa drugim pacijentima, pa čak i u nedostatku dokaza prenosa bolesti sa čoveka na čoveka.

Da li postoji vakcina za ovu novu vrstu koronavirusa?

Kada je bolest nova, nema vakcine protiv nje, a može proći nekoliko godina dok se proizvede nova vakcina.

Da li COVID-19 može da se leči?

Trenutno ne postoji specifičan tretman za bolesti izazvane koronavirusom. Međutim, mnogi simptomi se mogu lečiti u zavisnosti od kliničkog stanja pacijenta. Pomoćna nega može biti veoma efikasna. Nastavlja se proučavanje specifičnih terapija.

Da li antibiotici mogu da budu korisni u sprečavanju infekcije koronavirusom?

Ne, antibiotici nisu efikasni protiv virusa, već deluju samo protiv bakterijskih infekcija.

PREPORUKE ZA PUTNIKE

Što se preporučuje putnicima?

- Preporučuje se odlaganje nepotrebnih putovanja u rizična područja Kine. Kineske rizične zone možete pronaći na web stranicama SZO.
- Ako idete u Kinu, u oblasti izložene riziku, preporučuje se da se vakcinišete protiv sezonskog gripa najmanje dve nedelje pre putovanja. Vakcinacija protiv virusa gripa najmanje dve nedelje pre polaska se radi da bi se olakšala dijagnoza i lečenje sumnjivih slučajeva, imajući u vidu slične simptome koronavirusa i gripa, kao i da bi se izbegla prisutnost dva virusa u istom organizmu i smanjio rizik da pacijent završi na intenzivnoj nezi usled komplikacija od gripa.
- Takođe se preporučuje izbegavanje poseta pijacama gde se prodaju sveži prehrambeni proizvodi životinjskog porekla i žive životinje, izbegavanje kontakata sa ljudima koji imaju respiratorne simptome i često pranje ruku.
- Ako osoba ima respiratorne simptome (kašalj, grlobolja, otežano disanje), dok se nalazi u opasnim oblastima, trebalo bi odmah da zatraži lekarsku pomoć.
- Sve osobe koje su u poslednjih 14 dana ušle u Albaniju nakon boravka u delovima Kine zahvaćenim epidemijom, koje je utvrdila Svetska zdravstvena organizacija, treba same da primene kontrolu i samoizolaciju.

Ako se tokom dve nedelje nakon povratka iz rizičnih područja pojave respiratorni simptomi (povišena temperatura, kašalj, grlobolja, otežano disanje):

- obratite se hitnoj pomoći na broju telefona za hitne slučajeve 127
- nosite hiruršku masku ako ste u kontaktu s drugim ljudima

- redovno perite ruke

Što treba da uradite ako ste nedavno boravili u rizičnim područjima?

Osobe koje su se tokom proteklih 14 dana vratile u Albaniju nakon boravka u oblastima Kine pogođenim epidemijom, radi dodatnih informacija treba da se obrate Institutu za javno zdravlje.

Koliko će dugo trajati ova epidemija?

Trenutno je nemoguće predvideti koliko će trajati epidemija novog koronavirusa i kako će se razvijati. Ovde je reč o novom virusu i zato su prisutne mnoge nejasnoće. Na primer, nije poznato da li će se transmisija smanjiti tokom leta, kao što je primećeno kod sezonskog gripa.

TRUDNOĆA

Da li su trudnice izložene većem riziku od razvoja teških oblika COVID-19?

Nema naučnih dokaza o osetljivosti trudnica na virus. Trudnoća uključuje promene u imunološkom sistemu koje mogu povećati rizik od zaraze virusnim respiratornim infekcijama, uključujući infekcije koronavirusom. Pored toga, moguće je da su trudnice izložene većem riziku od razvoja teškog oblika virusnih respiratornih infekcija.

Kad je reč o prenosu COVID-19, trudnicama se takođe preporučuje preduzimanje uobičajenih preventivnih mera za smanjenje rizika od infekcije, kao što je često pranje ruku i izbegavanje kontakata sa obolelima.

MERE U CILJU POJAČANJA KONTROLE NA GRANIČNIM PRELAZIMA

Izvor: <https://infocoronavirus2019.al/kontrolli-ne-pikat-kufitare-urgjenca-mjekesore/>

Institut za javno zdravlje u saradnji sa Državnim zdravstvenim inspektoratom, Lučkom upravom u Draču i zdravstvenim operaterom pripremio je i sastavio spisak pitanja prilikom kontrole putnika radi otkrivanja mogućih slučajeva oboljenja zaraznim bolestima (posebno u cilju identifikovanja slučajeva COVID - 19) za svaki granični prelaz i sve vidove kopnenog, morskog i vazdušnog saobraćaja; pri čemu se istovremeno prikupljaju precizni podaci o prebivalištu, mestu polaska, putovanja i tranzitu, ali i klinički podaci o respiratornoj infekciji ili kliničkim znakovima sa akcentom na visokoj temperaturi i curenju nosa.

Sastavljen je protokol o bolesti uzrokovanoj COVID-om 19, i pravila za prijavljivanje i procesuiranje sumnjivih slučajeva u avionima, aerodromima, lukama, kopnenim graničnim tačkama, prilagođavanjem protokola SARS-a, kao i drugih smernica.

Spisak putnika sastavljen je za svaki granični prelaz u kopnenom, morskom i vazdušnom saobraćaju iz kojih se dobijaju demografski podaci: mesto prebivališta, ime, prezime, kontakt broj, mesto stanovanja i tranzit putnika. Brze informacije na dva jezika, koje su u obradi za sve linije putovanja.

Na svim kopnenim i morskim graničnim prelazima je pokušano da se uspostavi posebno okruženje za privremeni boravak osoba za koje se sumnja da su zaražene, primenom algoritma prijema i transporta sumnjivih slučajeva. Na aerodromu „Majka Tereza“ i luci Drač postoje određeni objekti za izolaciju, kao i privremeni karantin.

Obuke su sprovedene na graničnim prelazima sa javnim zdravstvenim osobljem i graničnim prelazima. Državna zdravstvena inspekcija sistematski obavlja procenu i nadzor dezinfekcije i higijensko-sanitarnih uslova na svim carinskim punktovima svih vrsta saobraćaja.

ZA GRAĐANE

Izvor: <https://coronavirus.al/per-qytetaret/>

Za svakog građanina:

Dozvoljeno:

- Kretanje pešaka u urbanim oblastima i bez pratnje drugih osoba u okviru rasporeda utvrđenih od strane nadležnih organa.
- Kretanje za osnovne potrebe snabdevanja prehrambenim ili farmaceutskim proizvodima u okviru rasporeda koji utvrde nadležni organi.
- Kretanje osoba koje su dobile ovlašćenja od nadležnih organa ili u slučaju hitnog zdravstvenog stanja ili pratnje pacijenata koji primaju usluge u bolnici.
- Kretanje u parkovima, otvorenim zelenim površinama i u urbanim oblastima poštujući obavezu da se ne okupljaju više od dve osobe koje moraju poštovati držanje razdaljine od najmanje dva metra.
- Kretanje prevoznih sredstava sa posebnim ovlašćenjem nadležnog organa i prevoznih sredstava zaposlenih u javnim službama i/ili privatnim preduzećima kojima je dozvoljeno kretanje u određenim vremenskim intervalima.
- Zahtev za ovlašćenje za sopstveno vozilo podnosi se online na web stranici Državne policije i možete da ga dobijete tek nakon što ga odgovorne strukture razmotre i odobre.
- Kretanje samo sopstvenim vozilima 4 + 1 direktno ili iz Grčke.

Zabranjeno je:

- Napuštanje kuće od subote poslednjeg sata kad je dozvoljeno kretanje do ponedeljka prvog sata kad je dozvoljeno kretanje.

- Od 30. marta, odlazak u kupovinu bez dobijanja digitalne dozvole putem e-pošte ili telefona u ime porodice putem online aplikacije.
- Državljeni koji su došli iz područja zahvaćenih virusom COVID-19 su dužni da uđu u samoizolaciju. Ukoliko to ne urade, kazniće se novčanom kaznom u iznosu od 700.000 (sedam stotina hiljada) leka.
- Državljeni koji ne uđu u obaveznu samoizolaciju, a za koje se utvrdi da su pozitivni na virus i ne poštuju naredbu nadležnih organa, kazniće se novčanom kaznom u iznosu od 700.000 (sedam stotina hiljada) leka.
- Kretanje javnim i privatnim prevoznim sredstvima gradskih, međugradskih i prigradskih putnika do odluke o suprotnom.
- Kretanje prevoznim sredstvima za putnike (autobusi, automobili i sl.) na ulazu i izlazu kopnenih graničnih prelaza sa početkom u 23:59, 15.03.2020.
- Kretanje sredstvima javnog i privatnog prevoznog transporta, uključujući privatna vozila, u oblastima i u okviru rasporeda koje je odredio nadležni organ. Kazniće se oduzimanjem vozačke dozvole na period od tri godine i blokadom vozila.
- Kretanje u parkovima, na otvorenim zelenim površinama i urbanim površinama u grupama većim od dvoje ljudi. Potrebno je držati se na udaljenosti ne manjoj od 2 metra.
- Kretanje za građane izvan rasporeda koje su utvrdili nadležni organi. Izriče se novčana kazna u iznosu od 10.000 (deset hiljada) leka i tromesečnom blokadom privatnog vozila, ako ga poseduje.
- Kretanje u otvorenim zelenim parkovima i površinama, u urbanim oblastima ili drugim otvorenim javnim prostorima. Kažnjava se novčanom kaznom u iznosu od 20.000 (dvadeset hiljada) leka i tromesečnom blokadom privatnog vozila, ako ga poseduje.

- Kretanje pešaka u urbanim oblastima samo izvan dozvoljenog vremena i bez pratnje drugih osoba.
- Kretanje pešaka u penziji u urbanim sredinama do druge naredbe, osim kada imaju odobrenje za kretanje ili radi vanrednog zdravstvenog stanja.
- Putnički saobraćaj u Italiju.
- Putnički saobraćaj do i iz Grčke vazдушnim, pomorskim i međunarodno odobrenim kopnenim linijama ili licenciranim taksijem.
- Odvijanje javnih i nejavnih aktivnosti, kao što su sportske, kulturne i konferencijske aktivnosti, ili masovna okupljanja u zatvorenom ili otvorenom prostoru, kao što su koncerti, skupovi i javne rasprave. Kazniće se novčanom kaznom u iznosu od 5.000.000 (pet miliona) leka za organizatore i zabranom aktivnosti.
- Ulazak pacijenata i/ili članova porodice pacijenata u medicinske ustanove hitne pomoći, zdravstvene ustanove, bolničke uslužne ustanove u kojima pacijenti primaju bolničko lečenje, osim kada takav zahtev dolazi iz uprave bolnice. Kažnjavaju se novčanom kaznom u iznosu od 500.000 (petsto hiljada) leka za pratioca i/ili člana porodice pacijenta, kao i za odgovorno lice koje je dužno da sproveli ovo pravilo.

ZA PREDUZEĆA

Dozvoljeno u bilo koje vreme

- Međunarodni teretni prevoz (uključujući Italiju ili Grčku)
- Vozila koja distribuiraju osnovne proizvode ili usluge
- Kućna dostava ili katering
- Odobreno kretanje za poštanske radnike, službe osiguranja objekata, međunarodni prevoz, ostale osnovne usluge.
- Dozvoljeno je samo u odobrenom vremenskom periodu.
- Maloprodaja ili veleprodaja prehrambenih proizvoda, lekova, medicinskih proizvoda i finansijske institucije

Dozvoljeno da budu otvoreni samo u okviru ovog rasporeda:

- Supermarketi
- Pijace
- Apoteke
- Benzinske pumpe
- Banke
- Veterinarske ordinacije
- Radionice
- Osnovne usluge
- Delatnosti koje će nastaviti rad (preduzeća moraju da poštuju uslove bezbednosti, udaljenosti i higijene za svoje zaposlene)
- Poljoprivreda
- Stočarstvo

- Ribolov i vodoprivreda
- Proizvodnja hrane
- Proizvodnja pića, duvana
- Proizvodnja i obrada lekova
- Minerali
- Nafta i gas
- Odeća
- Pozivni centar
- Metalurgija
- Kaučuk i plastika
- Hemijska industrija
- Električna industrija
- Obrada drveta
- Energija i gas i klimatizacija
- Proizvodnja vode
- Građevinarstvo
- Mašinske radionice
- Trgovina vozilima
- Trgovina elektronskim uređajima

Zabranjeno u bilo koje vreme

- Povećanje prodajne cene prehrambenih proizvoda, lekova, medicinske opreme i usluga
- Penalizacija od strane banaka ili finansijskih institucija pravnih lica koji dokažu kreditnu nesolventnost u period

mart-maj

- Izvoz lekova ili medicinske opreme izvan Republike Albanije
- Otvaranje barova, restorana, brze hrane, pabova, noćnih klubova, teretana itd.
- Pružanje usluga stomatoloških poliklinika i ordinacija
- Organizovanje bilo koje aktivnosti koja dovodi do okupljanje ljudi
- Zatvaraju se
- Trgovački centri
- Verski objekti
- Obrazovne institucije
- Knjižare
- Biblioteke
- Muzeji
- Vulkanizeri
- Prodavnice odeće i obuće
- Centri građevinskog materijala
- Prodavnice tepiha i tapiserija
- Aparati za domaćinstvo
- Kancelarije
- Sportska oprema
- Muzički instrumenti
- Prodavnice igračaka
- Cvećare

- Prodavnice za kućne ljubimce
- Zlatare
- Prodavnice nameštaja
- Umetničke galerije
- Usluge hrane i pića (isključujući catering/dostavu)
- Rekreativne aktivnosti
- Sportske aktivnosti
- Brijlač, frizer
- Estetski centri
- Obavezne mere za prehrambene i farmaceutske proizvode

Sva pravna lica koja trguju na veliko prehrambenim i drugim proizvodima neophodnim za život u vreme epidemije dužni su s preduzmu mere za održavanje zaliha kojima trguju u periodu od 3 meseca ili u skladu sa rokom upotrebe proizvoda. Kupljena roba koja je neophodna za život u vreme epidemije, koja ne bude prodana na slobodnom tržištu, na zahtev pravnog lica može da se proda Opštoj direkciji državnih robnih rezervi, prema računu sa kojim je ova roba kupljena.

Sva pravna lica koja trguju na veliko lekovima / medicinskom opremom, pravna lica koja proizvode lekove i medicinske uređaje i pravna lica koja pružaju zdravstvene usluge moraju biti spremni da preduzmu sve potrebne mere za snabdevanje zalihama lekova i medicinske opreme i za pružanje potrebnih zdravstvenih usluga radi suočavanja sa izvanrednom situacijom koju je prouzrokovao COVID-19.

Ako ne preduzmu gore navedene mere, kažnjavaju se novčanom kaznom u iznosu od 5.000.000 (pet miliona) leka i isključenjem iz postupaka javnih nabavki na period od 3 godine od strane Agencije za javne nabavke.

ZA ZAPOSLENE U JAVNOJ UPRAVI

Dozvoljeno

- Da obavljaju svoju dužnost u instituciji u kojoj su zaposleni, samo u dozvoljenom vremenskom periodu.
- Državni službenici i zaposleni u javnoj upravi mogu obavljati bilo kakve funkcionalne dužnosti (ako ih odobri neposredni nadređeni ili upravnik ustanove) u kućnim uslovima, telefonom ili drugim načinom elektronske komunikacije. (Zdravstveno osoblje isključeno je iz primene ove odluke.)
- Rukovodioci u institucijama koji zbog svojih dužnosti moraju da koriste vozilo podnose nadležnim organima zahtev i opravdanje za kretanje privatnim ili službenim vozilom, kako bi obezbedili posebnu dozvolu.

Zabranjeno je:

Kretanje pešice, privatnim ili službenim vozilima zaposlenih u javnoj administraciji i u centralnim institucijama kao i onim lokalnim (čiji rad se ne odnosi na teren), van dozvoljenog vremenskog perioda.

ZA ZAPOSLENE U PRIVATNOM SEKTORU

Za sve zaposlenike privatnog sektora koji mogu vršiti svoju aktivnost u određenom vremenskom periodu (videti kategoriju „Preduzeća”

Dozvoljeno

- Odlazak na posao poštujući vremenski period dozvoljenog kretanja.
- Samo-deklarisanje i dobijanje odobrenja za prevozno sredstvo kada poslodavac ne može da osigura prevoz (za vozila 4 + 1 do 3 osobe mogu biti u vozilu, pri čemu osobama moraju da se obezbede neophodne zaštitne mere kao što su maske, rukavice, dezinfekciona sredstva; Za motorna vozila, dozvoljava se samo 1 osoba koja mora biti opremljena kacigom i zaštitnom maskom)

Zabranjeno je:

- Kretanje i rad van vremenskog perioda dozvoljenog kretanja.
- Bilo koji postupak za lično zapošljavanje.

Bilo koji postupak za lično zapošljavanje.
"Ova publikacija nastala je uz finansijsku podršku Evropske unije i Saveta
Evrope. Stavovi izneti ovde ni u kom slučaju ne uzimaju se kao osnova za
odražavanje službenog mišljenja bilo koje strane.

Financuar
nga Bashkimi Evropian
dhe Këshilli i Evropës

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Zbatohet
nga Këshilli i Evropës